

ДУН ПЕЙ

**ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
ЗДОБУВАЧІВ ЗВО**

У сучасних умовах глобалізації та інтенсифікації міжнародних зв'язків міжкультурна комунікативна компетентність стає ключовою складовою професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти України. Вона є інтегрованою якістю особистості, яка включає систему знань, умінь, навичок і ціннісних орієнтацій, необхідних для ефективної взаємодії з представниками інших культур у професійній та повсякденній діяльності. Актуальність дослідження цієї проблеми зумовлена зростанням міжнародної співпраці у різних сферах, посиленням міграційних процесів, а також зростаючими запитами на підготовку фахівців, здатних успішно функціонувати в умовах культурного різноманіття.

Теоретичні основи формування міжкультурної комунікативної компетентності розробляли такі вчені, як М. Байрам, Д. Діардофф, Г. Чен та інші. Згідно з моделлю М. Байрама, міжкультурна компетентність включає п'ять основних компонентів: знання, навички інтерпретації та взаємозв'язку, навички дослідження та взаємодії, критичну культурну свідомість та афективну здатність до емпатії. Д. Діардофф пропонує динамічну модель міжкультурної комунікативної компетентності, яка підкреслює важливість не лише

знань і навичок, а й внутрішніх установок, таких як відкритість, повага до культурних відмінностей та готовність до міжкультурного діалогу.

Прийнято вважати, що міжкультурна компетентність формує позитивну мотивацію, покращує інтелектуальні та професійні якості майбутніх фахівців, збагачує їх досвід у практиці вирішення професійних проблем, відповідно до власних та соціально-культурних потреб, розвиває навички міжкультурної взаємодії для ефективного впровадження толерантного спілкування у професійну діяльність [2, С. 231].

Науковці виділяють у міжкультурній комунікативній компетенції такі якості або компоненти: допитливість і відкритість, готовність мінімізувати недовіру до інших культур і віра у власну; знання про соціальні групи у власній країні та країні співрозмовника, а також про загальні процеси суспільної та індивідуальної взаємодії; навички інтерпретації та взаємодії: здатність здобувати нові знання про культуру та культурні практики, а також уміння оперувати знаннями, поглядами та навичками в умовах спілкування та взаємодії в реальному часі, критична культурна обізнаність, тобто здатність критично оцінювати перспективи і продукти у власній та інших культурах [1, С. 25].

Формування міжкультурної комунікативної компетентності у здобувачів вищої освіти передбачає використання різноманітних методів і підходів. Серед них особливе місце займають інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри, симуляції міжкультурних ситуацій, які дозволяють їм не лише отримувати теоретичні знання, а й розвивати практичні навички міжкультурної взаємодії. Цікавим і перспективним методом у контексті професійної підготовки є *case-studies*, який базується на оцінці випадків з реального життя: непорозуміння, протиріч та конфліктів, обумовлених розбіжностями контактуючих культур. Досить продуктивним у цьому напрямку прийомом є використання стереотипів, з метою їх подальшого руйнування та аналізу причин формування невірних уявлень, переконань та уподобань. Корисним є критичний аналіз різноманітних мовленнєвих ситуацій, в яких виникли непорозуміння, конфлікти чи культурний шок, обумовлені колізією соціальних та культурних норм учасників взаємодії. Це сформує у здобувачів уміння визначати та пояснювати причини культурного непорозуміння, моделювати шляхи їх усунення, розробляти найбільш ефективні стратегії запобігання комунікативних помилок у майбутньому.

Важливу роль у процесі професійної підготовки відіграють також і міжнародні академічні обміни та програми мобільності, такі як Erasmus+, які дозволяють «зануритися» в інше культурне середовище та отримати безпосередній досвід міжкультурної комунікації. Сучасні цифрові технології також відкривають нові можливості для формування міжкультурної комунікативної компетентності. Віртуальні спільні проєкти з іноземними студентами (COIL-навчання), онлайн-курси з міжкультурної комунікації, участь у міжнародних вебінарах та конференціях – все це сприяє її розвитку, навіть за відсутності фізичної мобільності.

Погоджуємося із думкою ряду науковців, що ефективна міжкультурна комунікація в професійному середовищі є джерелом таких переваг для ділових партнерів та їхніх організацій, як: швидке вирішення проблем, прийняття більш зважених рішень, підвищення продуктивності, стабільність робочого процесу, міцні ділові стосунки та покращення професійного іміджу. Адже досить часто співрозмовники, які представляють різні культурні традиції, можуть відчувати труднощі у розумінні та спілкуванні один з одним, а також у правильній інтерпретації вербальних і невербальних повідомлень [1, С.25].

Таким чином, формування міжкультурної комунікативної компетентності у здобувачів вищої освіти є багатоаспектним процесом, який вимагає інтеграції теоретичної підготовки з практичним досвідом міжкультурної взаємодії. Для досягнення оптимальних результатів необхідно використовувати комплексний підхід, що поєднує інтерактивні методи навчання, міжнародну співпрацю та сучасні цифрові технології. Перспективи подальших досліджень у цій галузі можуть бути пов'язані з вивченням впливу штучного інтелекту на міжкультурну

комунікацію, розробкою інтегрованих навчальних програм та вдосконаленням методів оцінювання рівня міжкультурної компетентності.

Література

1. Бондар, Г. (2024). Особливості формування міжкультурної комунікативної компетенції студентів у процесі навчання іноземних мов у ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 1(54). 24-27.

2. Синявська О. Є. (2022). Міжкультурна комунікативна компетентність в процесі професійної освіти. *Діалог культур у Європейському освітньому просторі: матеріали VII Міжнародної конференції, м. Київ, 10 травня 2022 р.* / упор. С. Є. Дворянчикова. Київ: КНУТД. 231-233.

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Uniwersytet
Pomorski
w Słupsku**

**Дипломатична
академія
України**

**University of
Reading**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025